

Višje sodišče v Ljubljani
Civilni oddelek

VSL Sodba I Cp 960/2018
ECLI:SI:VSLJ:2019:I.CP.960.2018

Evidenčna številka: VSL00019881

Datum odločbe: 30.01.2019

Senat, sodnik posameznik: Dušan Barič (preds.), Barbara Krpač Ulaga (poroč.), dr. Peter Rudolf

Področje: CIVILNO PROCESNO PRAVO - OBLIGACIJSKO PRAVO - POGODBENO PRAVO - VARSTVO POTROŠNIKOV

Institut: varstvo potrošnikov - potrošniška kreditna pogodba - potrošniška hipotekarna kreditna pogodba - posojilo v tuji valuti - dolgoročni kredit v CHF - valutno tveganje - ničnost pogodbe - nejasni pogodbeni pogoji - nepošteni pogodbeni pogoji - pojasnilna dolžnost - informacijska dolžnost banke - način posredovanja informacij - načelo vestnosti in poštenja - slaba vera banke - monetarna politika - gospodarska kriza - oderuška pogodba - znatno neravnotežje v pogodbenih pravicah in obveznostih strank - znatno spremenjene okoliščine - višina lastnega dohodka - indični dokaz - neposredni dokazi

Jedro

Načeloma velja, da si je vsak dolžan sam zagotoviti informacije, ki jih potrebuje za oblikovanje poslovne volje. Od tega načela pa je treba odstopiti, kadar stranki nista v enakovrednem informacijskem položaju. Tako imenovana informacijska asimetrija je značilna zlasti za bančno področje, saj banka na tem področju nastopa kot strokovnjak, medtem ko potrošniki praviloma nimajo potrebnih znanj in izkušenj pri sklepanju bančnih poslov.

Pretirana skrb za potrošnika ni v skladu s pojmovanjem posameznika kot razumnega, preudarnega, avtonomnega in svobodnega subjekta, ki je sposoben sprejemati odgovorne, ekonomske, življenjske in osebne odločitve, s katerimi oblikuje svoje življenje. Kot lahko človekovo svobodo in dostojanstvo ogroža premajhna skrb zanj, ima lahko enak učinek tudi pretirana skrb. Ravnotežje med enim in drugim v konkretnem primeru izraža pojasnilna dolžnost, torej mehanizem, ki potrošniku omogoči seznanitev s potrebnimi informacijami, na podlagi katerih bo lahko sprejel odločitev, ki jo sam oceni kot zase najsprejemljivejšo. Lahko se odloči za tveganje in večje pričakovane koristi ali pa za manjše koristi ob manjšem tveganju. Pravo posamezniku ne more ukazovati, kaj je zanj dobro in ga usmerjati k tistemu, kar samo ocenjuje kot koristno oziroma k manjšemu tveganju. Izpolnitev pojasnilne dolžnosti tudi ne more biti odvisna od zainteresiranosti (sodelovanja) potrošnika. Banka je namreč dolžna pojasnilno dolžnost opraviti v vsakem primeru, in sicer v obsegu, ki se zahteva za standard povprečnega potrošnika (torej celo, če bi kreditodajalec že sam imel višjo raven strokovnega znanja).

5. člen pogodbe v drugem odstavku določa, da kreditojemalec in porok s podpisom te pogodbe izrecno potrjujeta, da sta seznanjena s tveganjem, ki izhaja iz vsake morebitne spremembe tečaja švicarskega franka do evra in lahko vpliva na njuno zmožnost vračanja tega kredita in da to tveganje v celoti prevzemata. Vrhovno sodišče RS je že pojasnilo, da abstraktna vključitev izjave o prevzemu valutnega tveganja v kreditno pogodbo ne zadošča, temveč je bistvena presoja, ali je bilo to tveganje v skladu z zahtevo po profesionalni skrbnosti kreditojemalcem celovito pojasnjeno. Navedeno stališče gre sprejeti, a pritožbeno sodišče pritrjuje tudi sodišču prve stopnje, da klavzula, navedena v 5. členu, ni zgolj abstraktna in formalistična, saj iz besedila izhaja, da lahko zaradi spremembe tečaja valutnega para EUR/CHF pride do negativnega vpliva na zmožnost tožnikov za vračanja kredita. Da besedilo zajema negativni vpliv na zmožnost vračanja kredita, je razvidno iz nadaljnje besedila, to je, da tožnika tveganje prevzemata.

Izrek

- I. Pritožba tožeče stranke se zavrne in se sodba sodišča prve stopnje v izpodbijanem delu (I., II. in III. točka izreka) potrdi.
- II. Pritožbi tožene stranke se ugotovi in se izpodbijana sodba v stroškovnem delu (IV. točka izreka) spremeni tako, da je tožeča stranka dolžna toženi stranki povrniti pravdne stroške v višini 5.852,30 EUR, v petnajstih dneh, v primeru zamude z zakonskimi zamudnimi obrestmi od poteka paricijskega roka do plačila.

III. Tožeča stranka nosi svoje pritožbene stroške, toženi stranki pa je dolžna v petnajstih dneh povrniti 1.280,24 EUR pritožbenih stroškov, v primeru zamude z zakonskimi zamudnimi obrestmi od poteka paricijskega roka do plačila.

Obrazložitev

1. Sodišče prve stopnje je v celoti zavrnilo primarni in podredni tožbeni zahtevek tožnikov, da so pogodba o potrošniškem hipotekarnem kreditu št. 000 z dne 16. 11. 2007 ter pogodba o potrošniškem hipotekarnem kreditu št. 000 in sporazum o zavarovanju denarne terjatve, oba v notarskem zapisu, opr. št. SV 000/07 z dne 21. 11. 2007, nični oziroma da se razvežejo (I. in II. točka izreka). Zavrnilo je tudi drugi podredni zahtevek po plačilu odškodnine (III. točka izreka) ter tožnikoma naložilo, da toženi stranki povrneta 3.512,90 EUR stroškov postopka.

2. Tožnika sodbo izpodbijata iz vseh razlogov po prvem odstavku 338. člena Zakona o pravnem postopku (ZPP) in v obširni pritožbi v bistvenem navajata:

- da je v celoti zmotna ugotovitev sodišča prve stopnje, da je bilo tožnikoma ustrezno pojasnjeno, kakšna tveganja s sklenitvijo kreditnega posla v švicarskih frankih (v nadaljevanju tudi CHF) sprejemata, torej toženka svoje pojasnilne dolžnosti ni opravila, saj jima ni konkretno predstavila rizikov takšnega posojila;
- sodišče je napačno ugotovilo, da zaradi pomanjkljive pojasnilne dolžnosti, ki je toženka ni opravila, ni podanih razlogov za ničnost pravnih poslov, poleg tega se ni opredelilo do vseh razlogov za ničnost po Obligacijskem zakoniku (OZ), ki sta jih tožnika uveljavljala v postopku;
- sodišče prve stopnje je napačno ugotovilo, da pri obravnavanem kreditu ni šlo za odušeno pogodbo, saj sta podana tako objektivni kot subjektivni pogoj. Toženka je s tem, ko ni izpolnila svoje pojasnilne dolžnosti, očitno izkoristila nezadostno izkušnost tožnikov, saj je lahko pričakovala, da se bo očitna nesorazmernost med dajatvami strank, določenih v pogodbi, kmalu realizirala;
- pravno zmotno je stališče, da je v primeru dolgoročne kreditne pogodbe pomembna le višina anuitete, ne pa tudi ostale postavke, npr. višina kredita, ki je kljub devetletnemu odplačevanju za približno 20.000 EUR višja od zneska, ki sta ga tožnika prejela po kreditni pogodbi;
- prvi podredni zahtevek glede spremenjenih okoliščin je neutemeljeno zavrjen, saj je namen pogodbe ogrožen, odplačevanje kredita pa bistveno oteženo, zato bi bilo pogodbo po splošnem mnenju nepravilno ohraniti v veljavi. Upoštevati je treba, da ni šlo za običajno nihanje menjalnega tečaja valutnega para EUR/CHF, ampak je prišlo do zloma tega menjalnega tečaja;
- drugi podredni odškodninski zahtevek je sodišče nepravilno zavrnilo na podlagi napačne ugotovitve, da je toženka pravilno izpolnila pojasnilno dolžnost;
- sodišče je kršilo pravico tožnikov do dokazovanja z zaslišanjem prič, s katerimi sta dokazovala splošno prakso toženke, to je, da komitentov ni zadostno in ustrezno seznanjala glede tveganj;
- ker je odločitev sodišča napačna, je posledično napačna tudi odločitev o stroških.

Sodišče je s sodbo poseglo v ustavne pravice tožnikov, ob tem pa storilo absolutne bistvene kršitve postopka, napačno ugotovilo dejansko stanje in zmotno uporabilo materialno pravo, zato predlagata, da pritožbeno sodišče izpodbijano sodbo spremeni in zahtevkom tožnikov v celoti ugodi, podredno, da izpodbijano sodbo razveljavi in zadevo vrne v novo sojenje. Priglašata tudi pritožbene stroške.

3. Toženka se pritožuje v stroškovnem delu in navaja, da bi ji sodišče prve stopnje moralo priznati stroške tudi za nadaljnjih pet pripravljanih vlog in stroške prevoda v višini 35,38 EUR. V teh vlogah je odgovarjala na nove navedbe tožnikov. Za odgovor na četrto vlogo tožnikov ji je sodišče dodelilo rok za odgovor. Na to vlogo je odgovorila s peto vlogo, s šesto vlogo pa je predložila dopis Banke Slovenije (BS) z dne 19. 6. 2017 in ga je sodišče sprejelo. Grede ji tudi stroški prevoda, saj je predložila račun družbe A., d. o. o., z dne 31. 3. 2017. Zakaj ji ta strošek ni bil priznan, iz izpodbijane sodbe ni mogoče ugotoviti, in ni res, da računa ni predložila.

4. V obširnem odgovoru na pritožbo toženka prereka pritožbene navedbe tožnikov in predlaga njeno zavrnitev. V odgovoru na toženkin pritožbo tožnika pritožbene navedbe zavračata, ker menita, da je odločitev o glavni stvari napačna, zato toženki stroški ne grede in predlagata zavrnitev pritožbe.

5. Pritožba tožnikov ni utemeljena, pritožba toženke pa je utemeljena.

Dejanski okvir zadeve

6. Tožnika sta kot kreditojemalca s toženko kot banko 16. 11. 2007 sklenila pogodbo o potrošniškem hipotekarnem kreditu št. 000, ta pogodba je bila povzeta v notarskem zapisu opr. št. SV 000/07 z dne 21. 11. 2007, pri notarju pa so pravdne

stranke sklenile tudi sporazum o zavarovanju denarne terjatve po 142. členu Stvarnopravnega zakonika (SPZ). Iz listin izhaja, da je v kreditni pogodbi prvi tožnik kreditojemalec in zastavitelj, druga tožnica pa solidarna porokinja in plačnica ter zastaviteljica. Iz sporazuma o zavarovanju denarne terjatve izhaja, da sta za zavarovanje prejetega kredita banki zastavila nepremičnino, katere lastnika sta vsak do polovice (listine v prilogi A 3). Iz kreditne pogodbe je razvidno, da je prvi tožnik pridobil kredit v višini 289.000 CHF, z dobo vračanja 300 zaporednih mesecev (25 let) in z začetkom odplačevanja 1. 1. 2008. Višina začetne mesečne anuitete je ob sklenitvi pogodbe znašala 1.604,72 CHF, pogodbena obrestna mera pa 4,490 % letno in je bila sestavljena iz povprečja 3 in 12 mesečnega Liborja in pribitka v višini 1,6 % letno. Tožnika sta kredit pridobila z namenom refinanciranja treh kreditnih pogodb, po katerih sta kredite pridobila v letih 2000, 2005 in 2006, prvega v tolarški protivrednosti ATS, preostala dva pa v tolarški protivrednosti EUR, vse za nakup nepremičnine oz. adaptacijo in izgradnjo prizidka (priloge A 9 do A 11). Navedena dejstva med pravnimi strankami niso sporna.

7. Za nesporno podlago svojega spora pravni stranki jemljeta tudi gibanje evrskega tečaja nasproti švicarskemu franku ter dejstvo, da tožnika svoje dohodke prejemata v evrih, zato je dalje nesporna posledica spremembe razmerja omenjenih valut dejstvo, da je kreditna obremenitev za tožnika večja, če vrednost EUR proti CHF pade, saj morata za vračilo istega števila enot CHF plačati več evrov, torej večji delež svojih prihodkov. Tako sta v tožbi opredelila, da sta morala za isti znesek mesečne anuitete 1.604,72 EUR v času sklenitve kreditne pogodbe zagotoviti 978,13 EUR, ob vložitvi tožbe pa 1.064,65 EUR. Do septembra 2015 je tožnik po kreditni pogodbi odplačal 83.385,32 EUR. Kljub temu je bila 1. 10. 2015 glavnic kreditna za 29.069 EUR višja, kot je bila ob najemu kredita, vrednost odobrenega kredita pa je iz 174.274,86 EUR z dne 26. 11. 2007 poskočila na neverjetnih 266.506,82 EUR z dne 23. 11. 2015. Pravni stranki sta predložili grafe gibanja tečaja valutnega para EUR/CHF (priloge A 12, B 10, B 91 do B 93), iz katerih izhaja, da se je krepitev švicarskega franka nasproti evru pričela v letu 2010, da je bil občuten porast švicarskega franka v letu 2011 ter najvišji porast v letu 2015. Po splošno znanih podatkih je bila najvišja vrednost EUR na primer 31. 7. 2008 – 1,6354 CHF, najnižja vrednost pa 23. 1. 2005 – 0,9816 CHF. Nesporno je tudi dejstvo, da je bilo ob vložitvi tožbe valutno razmerje približno 1 : 1.

Pravna podlaga in sodna praksa

8. V obravnavani zadevi je sodišče prve stopnje pravilno uporabilo določila Zakona o potrošniških kreditih (ZPotK), določila OZ in Direktivo Sveta 93/13/EGS z dne 5. 4. 1993 o nedovoljenih pogojih v potrošniških pogodbah (Direktiva 93/13). Relevantne za odločitev so tudi določbe Zakona o varstvu potrošnikov (ZVPot). Po 23. členu ZVPot so nepošteni pogodbeni pogoji¹ nični, nepošteni pa so v skladu s 24. členom ZVPot pod pogoji, če v škodo potrošnika povzročijo znatno neravnotežje v pogodbenih pravicah in obveznostih, če povzročijo, da je izpolnitev pogodbe neutemeljeno v škodo potrošniku, da je izpolnitev znatno drugačna od tistega, kar je potrošnik utemeljeno pričakoval, ali če nasprotujejo načelu vestnosti in poštenja. Ker je bila z navedenimi določbami v domači pravni red prenesena Direktiva 93/13, je pri njihovi razlagi treba upoštevati tudi določbe tega predpisa. Po 1. točki 3. člena Direktive 93/13 velja pogodbeni pogoj, o katerem se stranki nista dogovorili posamično, za nedovoljenega, če v nasprotju z zahtevo dobre vere v škodo potrošnika povzroči znatno neravnotežje v pogodbenih pravicah in obveznostih strank. Ocena nedovoljenosti pogojev ne sme biti povezana z opredelitvijo glavnega predmeta pogodbe, niti z ustreznostjo med ceno in plačilom za izmenjane storitve in blago, če so pogoji v jasnem in razumljivem jeziku (drugi odstavek 4. člena Direktive 93/13). Države članice določijo, da nedovoljeni pogoji, uporabljeni v pogodbi, niso zavezujoči za potrošnika in da pogodba še naprej zavezuje obe stranki na podlagi teh pogojev, če je nadaljnji obstoj mogoč brez nedovoljenih pogojev (6. člen Direktive 93/13).

9. Sodišče EU (v nadaljevanju SEU), čigar stališča zavezujejo sodišča držav članic EU in zato predstavljajo materialno pravno podlago za odločitev v obravnavani zadevi, je že izreklo, (1) da je lahko nepošten tudi pogodbeni pogoj, ki predstavlja glavni predmet pogodbe, če ta ni napisan v jasnem in razumljivem jeziku, (2) da je pogodbeni pogoj jasen in razumljiv, če je potrošnik na njegovi podlagi zmožen oceniti ekonomske posledice tega pogoja za svoj položaj in posledično sprejeti poučeno in preudarno odločitev, (3) da je pogodbeni pogoj nepošten, če banka ob sklepanju pogodbe ni ravnala v skladu z načelom vestnosti in poštenja in če je podano znatno neravnotežje v smislu prvega odstavka 3. člena Direktive 93/13, (4) da je pri presoji o poštenem ravnanju banke in obstoju znatnega neravnotežja treba upoštevati naravo storitve, ki je predmet pogodbe, in vse okoliščine sklepanja pogodbe, predvsem pa, ali je banka glede na svoje strokovno znanje in izkušnje potrošnika seznanila s tveganji, ki jih je sprejel s sklenitvijo kreditne pogodbe v tuji valuti in ki so posledica možnih sprememb menjalnega tečaja, in če ga ni, ali bi v primeru poštenega ravnanja lahko pričakovala, da potrošnik take pogodbe ne bi sklenil, če bi ga z navedenimi tveganji seznanila, in (5) da nepoštenost pogodbenega pogoja lahko povzroči ničnost celotne pogodbe, če pogodba brez nedovoljenega pogoja ne more obstati.²

10. Navedeno pomeni, da je presoja nepoštenosti glavnega predmeta pogodbe mogoča le, če je bil ta določen nejasno. Če je določilo o glavnem predmetu pogodbe jasno, je odločilno, da je stranka z vsebino pogodbe soglašala, zato se na nepoštenost posamičnih dogovorov ne more sklicevati, saj bi naknadna presoja poštenosti glavnega predmeta pogodbe močno posegla v pogodbeno avtonomijo strank. Glavni predmet pogodbe je ravno tisto, kar sta imeli stranki ob sklenitvi pogodbe pred očmi in o tem izrecno soglašali.³

11. Splošno znano dejstvo je, da je pred sodišči veliko število postopkov, ki so jih sprožili kreditojemalci, ki so kredite najemali v CHF. Okvir reševanja tovrstnih sporov je zato začrtalo tudi Vrhovno sodišče Republike Slovenije (Vrhovno sodišče RS ali tudi VS RS), ki je do sedaj odločalo v petih zadevah. Kot ključno za odločitev je štelo dejstvo, ali je bila pojasnilna dolžnost s strani banke ustrezno izvedena. Zadeve II Ips 201/2017, II Ips 137/2018 in II Ips 141/2017 je vrnilo nižjim sodiščem v dodatno razjasnitev okoliščin v zvezi s pojasnilno dolžnostjo, v zadevah II Ips 195/2018 in II Ips

197/2018 pa je revizijo zavrnilo in potrdilo ugotovitve nižjih sodišč, da je bila pojasnilna dolžnost izvedena ustrezno. Vrhovno sodišče RS je pojasnilo, da le če bo ugotovljeno, da banka pojasnilne dolžnosti ni pravilno izpolnila, bo treba opraviti še presojo nepoštenosti pogodbenega pogoja v skladu s smernicami, ki jih je za to presojo podalo SEU (presoja dobre vere toženke in obstoja morebitnega znatnega neravnotežja med pravicami in obveznostmi strank). Šele ugotovitev o nepoštenosti pogodbenega določila namreč vodi do pravne posledice ničnosti tega določila in/ali celotne pogodbe. Namen izrecnega določila o ničnostni sankciji je, naj potrošniki zaradi nepoštenih pogojev ne trpijo nikakršnih negativnih posledic in naj jih takšni pogoji ne zavezujejo. Če pa bi se ugotovilo, da gre zaradi pomanjkljive izpolnitve pojasnilne dolžnosti le za nejasno določilo, ki pa ga ni mogoče opredeliti za nepoštenega (ker slaba vera toženke ali obstoj znatnega neravnotežja med pravicami in obveznostmi strank nista izkazana), posledica kršitve pojasnilne dolžnosti ne more biti ničnost kreditne pogodbe oziroma njenega spornega določila.⁴

12. Sodišče prve stopnje je zato pravilno kot ključno okoliščino za odločitev o tožbenih zahtevkih tožnikov ugotavljalo, ali je bila pojasnilna dolžnost toženke do tožnikov pravilno in ustrezno izvedena. Tudi tožnika v pritožbi navajata, da je bistveno vprašanje, ali je toženka izpolnila svojo pojasnilno dolžnost in tožnikoma razkrila vse informacije, s katerimi je razpolagala in ki bi lahko vplivale na njun ekonomski položaj.⁵

Splošno o pojasnilni dolžnosti

13. Vrhovno sodišče RS je v zgoraj navedenih petih odločbah pojasnilo pomen pojasnilne dolžnosti in sicer, da pogodbeno pravo temelji na načelu pogodbene svobode in je posameznikom prepuščena odločitev, da bodo vstopili v pogodbeno razmerje in kakšno vsebino mu bodo določili. Načeloma velja, da si je vsak dolžan sam zagotoviti informacije, ki jih potrebuje za oblikovanje poslovne volje. Od tega načela pa je treba odstopiti, kadar stranki nista v enakovrednem informacijskem položaju. Tako imenovana informacijska asimetrija je značilna zlasti za bančno področje, saj banka na tem področju nastopa kot strokovnjak, medtem ko potrošniki praviloma nimajo potrebnih znanj in izkušenj pri sklepanju bančnih poslov.⁶ Po drugi strani je Vrhovno sodišče RS, ko se je opredeljevalo do obveze informiranja potrošnikov, na primer z izdelavo grafičnih prikazov in izračunov izreklo, da pretirana skrb za potrošnika ni v skladu s pojmovanjem posameznika kot razumnega, preudarnega, avtonomnega in svobodnega subjekta, ki je sposoben sprejemati odgovorne, ekonomske, življenjske in osebne odločitve, s katerimi oblikuje svoje življenje. Kot lahko človekovo svobodo in dostojanstvo ogroža premajhna skrb zanj, ima lahko enak učinek tudi pretirana skrb. Ravnotežje med enim in drugim v konkretnem primeru izraža pojasnilna dolžnost, torej mehanizem, ki potrošniku omogoči seznanitev s potrebnimi informacijami, na podlagi katerih bo lahko sprejel odločitev, ki jo sam oceni kot zase najsprejemljivejšo. Lahko se odloči za tveganje in večje pričakovane koristi ali pa za manjše koristi ob manjšem tveganju. Pravo posamezniku ne more ukazovati, kaj je zanj dobro in ga usmerjati k tistemu, kar samo ocenjuje kot koristno oziroma k manjšemu tveganju.⁷ Izpolnitev pojasnilne dolžnosti tudi ne more biti odvisna od zainteresiranosti (sodelovanja) potrošnika. Banka je namreč dolžna pojasnilno dolžnost opraviti v vsakem primeru, in sicer v obsegu, ki se zahteva za standard povprečnega potrošnika (torej celo, če bi kreditodajalec že sam imel višjo raven strokovnega znanja).⁸

14. V vsakem konkretnem primeru je torej treba presoditi, ali je bila pojasnilna dolžnost ustrezno opravljena. Tožnika sta se odločila za refinanciranje na način, da sta tri že obstoječe kredite, ki sta jih najela za nakup in izgradnjo oz. adaptacijo nepremičnine, želela zamenjati za v času sklenitve pogodbe nepretrgano cenejši kredit v CHF.⁹ Zasledovala sta torej legitimen cilj refinanciranja prejšnjih kreditnih poslov z novim. Zato je sodišče prve stopnje moralo odgovoriti na vprašanje, ali jima je toženka kot banka ob sklenitvi kreditne pogodbe ponudila vse potrebne informacije v zvezi z bančnim produktom (kreditom v CHF), ki ga je tržila.

Konkretno o pojasnilni dolžnosti

15. V izpodbijani sodbi sodišče prve stopnje ugotavlja, da je bila pojasnilna dolžnost v konkretnem primeru ustrezno izvedena zaradi (1) opozorila v 5. točki pogodbe. (2) Oprlo se je na izpoved priče M. F., ki je bil referent, ki je s tožnikoma sklepal pogodbo, pa tudi na izpovedi prič M. P. S., ki je bila s tožnikoma v kontaktu v teku izpolnjevanja pogodbe, in T. F., ki je bil njun nadrejeni vodja ter je izdelal in dal navodila bančnim referentom, kako morajo ponujati kredite v CHF. (3) Prvi tožnik je ob zaslišanju potrdil, da je prejel opozorilo o valutnem tveganju. (4) Prvi tožnik je pred sklenitvijo pogodbe preveril glede morebitnih nihanj tečaja valutnega para EUR/CHF ter je v trditveni podlagi navedel, da je bilo za njega še sprejemljivo razmerje 1 EUR za 1,47 CHF. (5) Ugotovilo je, da ni bila toženkina dolžnost, da bi tožnikoma izdelala oziroma prikazala teoretične izračune valutnih nihanj. (6) Za opozorila BS je ugotovilo, da so bila le splošne narave in na njihovi podlagi ni bilo mogoče napovedati gibanja menjalnega tečaja. (7) Zgibanka BS in Združenja bank Slovenije (ZBS, priloga A 24), ki je vsebovala posebne informacije o tveganju najemanja kreditov v tuji valuti, je bila izdana po sklenitvi tu obravnavane kreditne pogodbe, zato toženka tožnikov o tem ni mogla informirati. (8) Ostali letaki, ki sta jih predložila tožnika, niso toženkinino reklamno gradivo, ampak reklamno gradivo drugih bank, zato na pogodbeno razmerje pravih strank niso imeli vpliva.

16. Pritožbeno sodišče dokazni oceni sodišča prve stopnje pritrjuje.

17. 5. člen pogodbe v drugem odstavku določa, da kreditodajalec in porok s podpisom te pogodbe izrecno potrjujeta, da sta seznanjena s tveganjem, ki izhaja iz vsake morebitne spremembe tečaja švicarskega franka do evra in lahko vpliva na njuno zmožnost vračanja tega kredita in da to tveganje v celoti prevzemata. Vrhovno sodišče RS je že pojasnilo, da abstraktna

vključitev izjave o prevzemu valutnega tveganja v kreditno pogodbo ne zadošča, temveč je bistvena presoja, ali je bilo to tveganje v skladu z zahtevo po profesionalni skrbnosti kreditojemalcem celovito pojasnjeno.¹⁰ Navedeno stališče gre sprejeti, a pritožbeno sodišče pritrjuje tudi sodišču prve stopnje, da klavzula, navedena v 5. členu, ni zgolj abstraktna in formalistična, saj iz besedila izhaja, da lahko zaradi spremembe tečaja valutnega para EUR/CHF pride do negativnega vpliva na zmožnost tožnikov za vračanja kredita. Da besedilo zajema negativni vpliv na zmožnost vračanja kredita, je razvidno iz nadaljnjega besedila, to je, da tožnika tveganje prevzemata. Tožnika ne zatrjujeta, da z navedenim določilom nista bila seznanjena, povzeto je bilo tudi v notarski zapis. Pritrditi gre zato dokazni oceni sodišča prve stopnje, da sta bila tožnika z navedeno klavzulo opozorjena, da lahko pride do valutnih sprememb in kako bodo vplivale na njuno zmožnost vračanja kredita. Kljub takšni klavzuli v pogodbi pa je bila toženka kot banka dolžna valutna tveganja tožnikoma ob pogajanjih celovito pojasniti.

18. Sodišče prve stopnje ugotavlja, da sta bila tožnika na splošno opozorjena na tveganja. Medtem ko pritožba izpostavlja, da bi morala biti opozorjena konkretno, toženka v odgovoru na pritožbo opozarja, da tožnika nikoli nista opredelila, kaj za njiju pomeni konkretna pojasnilna dolžnost. Po oceni pritožbenega sodišča ni bistvenega pomena, ali je pojasnilna dolžnost poimenovana kot splošna ali konkretna. Bistveno je namreč, v kakšni vsebini je bila izvedena in kaj je bilo tožnikoma pojasnjeno. Tožnika v pritožbi izpostavljata, da toženki ne očitata zgolj, da ni opravila izračunov glede valutnega nihanja, ampak tudi, da je opustila seznanitev z dejstvi in riziki, kot izhajajo iz zgibank avstrijskih nadzornih organov, ZBS in BS ter da ju ni seznanila s prognozo BS iz Poročila o finančni stabilnosti iz leta 2005.

19. Sodišče prve stopnje je vsebino pojasnilne dolžnosti pravilno ugotavljalo tudi z zaslišanjem strank in prič in se je pri tem utemeljeno oprlo predvsem na izpoved priče M. F., ki je kot referent s tožnikoma sklepal pogodbo. Ker ob izpovedi na sodišču pri toženki ni bil več zaposlen, očitno ni imel nobenega interesa, da bi izpovedoval v njeno korist. Prepričljivo je izpovedal, da se je ravnal po takratnih navodilih, ki so bila taka, da so strankam naprej ponudili kredit v EUR, šele če stranka s tem ni bila zadovoljna, tudi kredit v CHF. Bistvena je njegova izpoved, da je pred sklepanjem kreditov v EUR stranko opozoril na dve rizični okoliščini, pri katerih bi lahko prišlo do težav pri odplačevanju, in sicer, če bi stranka izgubila službo, ali če bi prišlo do povečanja obrestnih mer. Jasno je izpovedal, da je pri kreditih v CHF poleg dveh okoliščin opozoril še na tretjo, to je valutno tveganje in je komitentom povedal, da se valutna razmerja oblikujejo na trgu, da nanje banka nima vpliva, ter da je težko napovedovati, kakšna bodo v prihodnje. Da gre priči verjeti, je razvidno tudi iz navodil toženke (B 110),¹¹ iz katerih izhaja, da je bilo treba vedno najprej ponuditi kredit v EUR, ter nadalje, da je bilo treba pri kreditih v CHF stranki predstaviti slab scenarij.

20. Da sta bila tožnika opozorjena na valutna tveganja, je potrdil prvi tožnik v svoji izpovedi. Sicer je vseskozi izpovedoval, da ob pogajanjih ni dobil nobenih konkretnih opozoril. Iz njegove izpovedi pa vendarle izhaja, da je vprašal, kaj mu predlagajo glede nihanja valute oziroma valutnega razmerja, kar pomeni, da se je o tem z referentom pogovarjal. Nadalje je na vprašanje, ali so kaj govorili o tem, kakšne bi bile lahko posledice spremembe tečaja na njegov premoženjski položaj v bodoče, če bi se tečaj bistveno poslabšal, sicer odgovoril, da o tem ni bilo govora, vendar takoj za tem, da je dvakrat ali trikrat vprašal, kako bi bilo s tem, pa so mu vsakič povedali, da se mora o tveganjih sam odločiti. Nadalje je na vprašanje, ali se je zavedal, da lahko pride tudi do spremembe tečaja, izpovedal, da se je zavedal, ampak ni pričakoval, da bo to takšna razlika. Sanjalo se mu ni, da bi lahko prišlo do tako hude razlike. Če bi vedel, če bi mu eden v tistem trenutku povedal, da lahko pride do razlike v tečaju toliko, kolikor je prišlo, pogodbe ne bi sklenil. Ob takšni izpovedi, ob primerjavi z izpovedjo referenta M. F., je sodišče prve stopnje pravilno zaključilo, da je prvi tožnik tudi sam potrdil, da sta bila tožnika z valutnimi tveganji seznanjena.

21. Pritožbeno sodišče je zgoraj obrazložilo, da pojasnilna dolžnost ne more biti odvisna od zainteresiranosti oziroma sodelovanja potrošnika. Sodišče prve stopnje kljub temu pravilno ni spregledalo trditev tožnikov, da se je prvi tožnik pred sklenitvijo pogodbe in preden se je pogajal s toženko, tudi sam pozanimal glede najnižje takratne vrednosti menjalnega tečaja valutnega para EUR/CHF in se mu je po njegovih ugotovitvah še sprejemljivo zdelo razmerje 1 : 1,47. Takšne poizvedbe prvega tožnika toženke niso odvezovale, da opravi ustrezno pojasnilno dolžnost, kažejo pa na dejstvo, da sta tožnika pomen valutnega tveganja povsem razumela. Ob takšnem razumevanju obeh tožnikov ter ob pojasnilih, ki sta jih dobila ob sklepanju kreditne pogodbe pri toženkinemu referentu, je zato pravilen zaključek sodišča prve stopnje, da je bila pojasnilna dolžnost s strani toženke pravilno in ustrezno opravljena. Tožnika sta bila ob sklepanju pogodbe zmožna oceniti, ne le, da lahko pride do zvišanja ali znižanja vrednosti tuje valute, ampak tudi, da lahko valutno tveganje, ki sta ga prevzela, povzroči znatne ekonomske posledice za njuno zmožnost odplačevanja kredita.

22. V nadaljevanju se pritožbeno sodišče opredeljuje do preostalih pritožbenih trditev v zvezi s pojasnilno dolžnostjo.

23. Sodna praksa je že zavzela stališče, da informacije v poročilih BS o finančni stabilnosti iz let 2005, 2006, 2007 (priloge A 78, B 114, B 115) ter v dopisu BS z dne 4. 7. 2016 (priloga A 23), predstavljajo le splošne napovedi.¹² Napovedi BS se namreč v tem obdobju niso realizirale, saj se je vrednost CHF, v konkretnem primeru pred sklenitvijo sporne kreditne pogodbe in po njej, gibala v nasprotni smeri od napovedane. Vrhovno sodišče RS je v citirani odločbi obrazložilo, da je logično, da BS leta 2005 ni mogla imeti v mislih za ta obravnavani primer odločilnih razlogov za apreciacijo, do katere je prišlo, zlasti leta 2011 in 2015 zaradi gospodarske krize in nenapovedanega ukrepa švicarske centralne banke. Dodalo je, da zanesljive in natančne napovedi glede obdobja in obsega spremembe valutnega razmerja niso mogoče. V sami naravi tveganja je nepoznavanje prihodnosti in neobvladovanje dejavnikov, ki vplivajo na realizacijo tveganja. Za strokovnjake je vpliv določenih dejavnikov do določene mere gotovo obvladljiv, noben strokovnjak pa ne more predvideti enostranskih

ukrepov, kakršen je bil v konkretnem primeru ukrep švicarske centralne banke iz leta 2015, ki je imel odločilen vpliv na vrednost CHF. Ugotovitev sodišča prve stopnje, da je šlo le za splošna opozorila, ki se v daljšem časovnem obdobju po sklenitvi kreditne pogodbe niso realizirala, je zato pravilna. Če je šlo za splošna opozorila, ki se kasneje niso realizirala, pa jih toženka tožnikoma ni bila dolžna predočiti.

24. Glede opozoril v zgibanke ZBS, namenjeni komitentom poslovnih bank (priloga A 24), je pravilno ugotovljeno, da so bila izdana po sklenitvi tu obravnavanih pogodb. Zato navedene informacije ob sklepanju pogodbe niso mogle biti predmet pojasnilne dolžnosti. Da bi bila toženka seznanjena z zgibankami avstrijskih nadzornih organov (priloga A 57) tožnika nista dokazala. Z informacijami iz zgibanke teh organov, izdane v avgustu 2011, toženka ob sklepanju pogodb ni razpolagala, zato prav tako niso mogle biti predmet pojasnilne dolžnosti. Glede zgibanke iz januarja 2006 pa gre ugotoviti, da je pojasnilna dolžnost, ki jo je toženka opravila ob sklepanju pogodb s tožnikoma, ta pravila (pet pravil za kredite v tuji valuti¹³) v bistvenem zajela.

25. Pritožbeno sodišče je že zgoraj pojasnilo stališče sodne prakse, da ob pojasnilni dolžnosti toženka ni bila dolžna prikazati konkretnih izračunov in izdelati grafov, zato so pritožbene navedbe v tej smeri neutemeljene. Pritožba prihaja sama s seboj v nasprotje tudi, ko najprej navaja, da je irelevantna ugotovitev sodišča prve stopnje, da toženka ni mogla pričakovati takšnih sprememb tečaja, kot so se zgodile v letu 2011 in 2015, nadalje pa na dveh mestih toženki očita, da je vedela, kako se bodo tečajji gibali v prihodnosti. Zgoraj je obrazloženo, da toženka nepredvidenega gibanja tečaja v letih 2011 in 2015 ter ukrepov švicarske centralne banke ni mogla predvideti.

26. Pravilna je dokazna ocena v zvezi z izpovedbama prič M. F. in P. S. Glede dokazne ocene priče M. F. je pojasnjeno zgoraj. Sodišče prve stopnje je pravilno ocenilo tudi izpoved priče P. S., ko je ugotovilo, da je v bistvenem potrdila izpoved priče M. F., saj to izhaja iz njene izpovedi.

27. Nadalje je pravilna ugotovitev sodišča prve stopnje, da toženka ni preferirala kreditov v CHF, nasprotno pritožbeno zatrjevanje, da je to storila s tem, ko je opustila dolžnost konkretne in popolne seznanitve z valutnim tveganjem, pa je neutemeljeno. Zgoraj je pojasnjeno, da je bila pojasnilna dolžnost ustrezno izvedena. Tožnik je izpovedal, da sta mu bili obe možnosti najetja kredita v EUR in CHF predstavljeni enakovredno, iz navodil referentom za CHF kredite (priloga B 110) pa izhaja, da je bilo treba vedno najprej ponuditi kredite v EUR. Neprerekane so ostale trditve obeh tožnikov, da sta želela kredit v CHF, ker je bil v času sklepanja pogodbe cenejši.

28. Neutemeljena je pritožbena navedba, da je pravno pomembno dejstvo, da je toženka za vsak kredit v CHF izdelala alternativni amortizacijski načrt ter da ga tožnikoma ni vročila. Toženka, kot zgoraj navedeno, takšnega dviga tečaja CHF, kot se je zgodil, ni mogla realno pričakovati. Sprejeti gre toženkino pojasnilo, da je višjo kreditno sposobnost za kredite v CHF (20 %) zahtevala zaradi gibanja tečaja v preteklosti (13 % dvig), predvsem pa zaradi preferiranja kreditov v EUR.

29. Neutemeljeni so pritožbeni očitki o toženkinih željah po lastnem dobičku, saj tožnika navedenega nista dokazala. Neprerekano dejstvo je, da se je obrestna mera Libor neprestano zniževala.¹⁴ Z listinami v prilogah od B 23 do B 77 je toženka dokazala, da je za kredite v CHF, ki jih je dajala komitentom, najemala kredite v CHF pri matični banki. Pritožba napačno razume obrazložitev sodišča prve stopnje v 30. točki, kjer se je le na splošno opredelilo do ravnanja banke kot finančne institucije (likvidnostno in devizno izravnavanje bilance).

30. Sodišče prve stopnje je pri odločanju pravilno uporabilo materialno pravo, tako domače kot pravo EU. Na skupno izjavo avstrijskega nadzornega organa za finančne trge (FMA) in avstrijske narodne banke (OeNB), na sodbo španskega sodišča, na afero v Franciji, na mnenje ECB in odločitev Ustavnega sodišča Republike Hrvaške, pa pri svoji odločitvi ni bilo vezano in so pritožbene navedbe v tej smeri neutemeljene.

31. Sodišče prve stopnje v 34. točki obrazložitve tožnikoma ni očitalo, da bi morala izkoristiti konverzijo kredita iz CHF v kredit v EUR, le obrazložilo je, da če sta hotela večjo predvidljivost, bi lahko ostala pri kreditih v EUR s fiksno obrestno mero, skladno s pogodbo pa sta imela pravico zahtevati tudi konverzijo. Pritrditi gre sodišču prve stopnje, da tožnika, čeprav je prvi tožnik izpovedal nasprotno, nista dokazala, da sta pred letom 2012 želela izvesti konverzijo, je pa toženka dokazala z dopisi v prilogah B 86, B 87, B 101 in B 102, da sta konverzijo v letu 2012 zavrnila. Pritožba ima prav, da bi v primeru konverzije v letu 2012 tožnika morala sprejeti negativne posledice spremembe tečaja, a bi se lahko izognila občutnim negativnim posledicam, ki so nastale v letu 2015. Iz trditvene podlage tožnikov izhaja, da sta bila pripravljena tveganje sprejeti le do valutnega nihanja tečaja EUR/CHF 1: 1,47. Najkasneje takrat, ko je bilo podano takšno valutno razmerje,¹⁵ bi tožnika lahko skladno s pogodbo zahtevala konverzijo kredita v EUR, s tem pa se izognila negativnim posledicam valutnega tveganja.

32. Neutemeljena je pritožba tudi v delu, ko graja zavrnitev izvedbe dokazov z zaslišanjem drugih komitentov toženke, s čimer sta tožnika želela dokazati splošno prakso, torej da referenti komitentov niso zadostno seznanjali glede valutnega tveganja. V konkretnem primeru je sodišče prve stopnje navedene dokazne predloge utemeljeno zavrnilo. Bistveno je namreč, da se je o tem, kako je bila opravljena pojasnilna dolžnost, prepričalo na podlagi neposredno izvedenih dokazov z zaslišanjem tožnikov in referenta M. F., s katerim sta tožnika sklepala konkretne pogodbe. Sodišče prve stopnje je ugotovilo tudi, da je tožnik sam potrdil, da je bil seznanjen z ustreznimi tveganji, zato je bi bilo izvajanje indičnih dokazov

nepotrebno.¹⁶ Če se je pri tem dodatno oprlo tudi na izpovedi prič M. P. S. in T. F., ki sta izpovedovala o splošni praksi toženke, ni prišlo do bistvenih postopkovnih kršitev in tožnikoma ni bila kršena pravica do izjave iz 22. člena Ustave RS.

33. Sklepno pritožbeno sodišče pritrjuje sodišču prve stopnje, da je bila pojasnilna dolžnost pravilno in ustrezno izpolnjena, toženka kot banka pa pri tem ni ravnala v slabi veri, saj ukrepov, ki so vplivali na občutni dvig tečaja CHF, ni mogla predvideti. Sodišče prve stopnje je pravilno uporabilo domače pravne predpise in Evropsko direktivo 93/13/EGS, pravilno je upoštevalo domačo sodno prakso in sodno prakso SEU. Če se do določenih odločb iz sodne prakse, ki so citirane v pritožbi, ni izreklo, navedeno ni vplivalo na zakonitost in pravilnost izpodbijane sodbe. Povsem pavšalna je pritožbena navedba, da se sodišče ni opredelilo do razlogov za ničnost po OZ, kot jih je tožnica uveljavljala v postopku, saj se je do zatrjevanih ničnostnih razlogov opredelilo v 43. do 67. točki obrazložitve, vključno z institutom oderuštva, kar bo obrazloženo v nadaljevanju.

Presoja oderuštva

34. Neutemeljeno je pritožbeno sklicevanje tožnikov na elemente oderuštva (119. člen OZ). Sodišče prve stopnje je pravilno ugotovilo, da niso podani niti objektivni niti subjektivni elementi. Ob sklenitvi pogodbe namreč med dajatvami ene in druge pogodbenne stranke ni bilo očitnega nesorazmerja, predvsem pa tožnika nista dokazala, da bi toženka kakorkoli izkoristila njuno stisko ali težko premoženjsko stanje, nezadostno izkušnost, lahkomiselnost ali odvisnost. Tožnika v pritožbi vežeta subjektivni element oderuštva na neustrezno pojasnilno dolžnost. Zgoraj je pojasnjeno, da je toženka pojasnilno dolžnost ustrezno opravila ter da ni mogla vedeti oziroma z verjetnostjo pričakovati takšnega porasta tečaja CHF, kot se je zgodil. Da bi bila tožnika ob najetju kredita v stiski ali težkem premoženjskem stanju ter da bi toženka to izkoristila, pa nista zatrjevala in dokazovala. Na tem mestu pritožbeno sodišče odgovarja tudi na pritožbeno trditev, da je pravno zmotno stališče, da je v primeru dolgoročne kreditne pogodbe pomembna le višina anuitete, ne pa npr. višina kredita, za katero tožnika zatrjujeta, da je po devetletnem odplačevanju približno za 20.000 EUR višja od zneska v EUR, ki sta ga prejela po kreditni pogodbi. Sodišče prve stopnje se je do tega pravilno opredelilo in sicer, da je potrebno upoštevati celotno obdobje trajanja pogodbe. A tudi če bi imela pritožba prav, da je zaradi povečane višine kredita v EUR prišlo do očitnega nesorazmerja med dajatvami pogodbenih strank, ni dokazan subjektivni pogoj oderuštva, zato pogodba iz tega naslova ni nična.

Spremenjene okoliščine

35. Sodišče prve stopnje je zavrnilo prvi podredni zahtevek, ki sta ga tožnika utemeljevala s spremenjenimi okoliščinami. Zaključki sodišča, da tožnika spremenjenih okoliščin nista dokazala, so pravilni. Res je, da lahko sprememba tečaja valutnega para EUR/CHF v letih 2011 in 2015 predstavlja takšne spremenjene okoliščine, ki bi utemeljevale razvezo pogodb, a morajo biti poleg te spremembe podani še drugi pogoji. Pritrditi gre tožnikoma, da je bilo valutno gibanje v celoti posledica zunanjih nepričakovanih dejavnikov, a bi morala dokazati tudi svoje tožbene trditve, da je drastična sprememba tečaja bistveno vplivala na njune dohodke, na kar ju je tožena stranka v odgovoru na tožbo pozvala, navedeno okoliščino pa je razčističevalo tudi sodišče ob njunem zaslišanju. Neprerekano je dejstvo, da je razlika med mesečno anuiteto, preračunano v EUR, ki sta jo tožnika plačala ob sklenitvi pogodbe, in tisto ob vložitvi tožbe, povišana za 8,84 %.¹⁷ Tožnika sta navajala, da je anuiteta ob sklenitvi pogodbe znašala 978,13 EUR, ob vložitvi tožbe pa se je dvignila na 1.064,65 EUR. Razlika je torej 86,52 EUR. Sodišče prve stopnje je pravilno zaključilo, da takšna sprememba ne otežuje izpolnjevanja pogodbenih obveznosti do take mere, da bi jo bilo po splošnem mnenju nepravilno ohraniti v veljavi ter se zaradi spremenjenih okoliščin ne bi moglo uresničiti namena pogodbe. Poleg tega tožnika nista z ničemer dokazala, da bi plačevanje povišane anuitete za 86,52 EUR drastično vplivalo na njune dohodke, kot zatrjujeta v tožbi. Tožnik na izrecno vprašanje sodišča in toženke ni vedel izpovedati, koliko dohodkov sta tožnika prejela ob sklenitvi pogodbe in koliko sta jih prejela ob zaslišanju. Prvi tožnik je odgovoril le, da ve, da zdaj s 350 EUR več težje shaja skozi mesec, saj mu je v preteklosti vedno ostalo 250 do 300 EUR. Navedeno pa ne zadostuje za ugotovitev, da povečana anuiteta bistveno vpliva na dohodke obeh tožnikov. Tožnik je namreč izpovedal, da sedaj prejema 350 EUR več, iz katerih razlogov mu je včasih mesečno ostajalo več denarja kot sedaj, pa ni pojasnil. Tudi če je prišlo do zloma menjalnega tečaja valutnega para EUR/CHF, kot je zatrjevano v pritožbi, tožnika negativnega vpliva na svoje dohodke nista dokazala. Povišanje mesečne anuitete za 8,84 % oz. 86,52 EUR razveze pogodbe zaradi spremenjenih okoliščin ne utemeljuje.

Odškodninski zahtevek

36. Ker je sodišče prve stopnje pravilno ugotovilo, da je bila pojasnilna dolžnost toženke pri sklepanju tu obravnavanih pogodb ustrezna, je pravilno zavrnilo tudi drugi podredni zahtevek za plačilo odškodnine, saj ni podan element protipravnosti. Pritožba je neutemeljena tudi v tem delu.

Sklepno

37. Ob zgoraj navedenem pritožbeno sodišče ugotavlja, da je pritožba tožeče stranke neutemeljena in jo je zavrnilo ter v izpodbijanem delu, to je v I., II. in III. točki izreka sodbe, izpodbijano sodbo sodišča prve stopnje potrdilo (351. člen ZPP). Za dodati je, da primarni zahtevek tožnikov ne bi bil utemeljen niti v primeru, če bi se izkazalo, da toženka svoje pojasnilne dolžnosti ni opravila ustrezno in celo če bi se izkazalo, da je pri tem ravnala v slabi veri (zgoraj je ugotovljeno, da tako ni ravnala), saj ni podan drugi kumulativno zahtevan pogoj, to je obstoj znatnega neravnotežja med pravicami in obveznostmi strank. Povišanje mesečne anuitete za 8,84 % oz. 86,52 EUR, ob upoštevanju, da je evrska vrednost anuitete ob sklenitvi

pogodbe znašala 978,13 EUR, ob vložitvi tožbe pa 1.064,65 EUR, ter ob ugotovitvi, da si toženka v pogodbenem razmerju ni ustvarjala nesorazmernih dobičkov,¹⁸ takšnega neravnotežja ne dokazuje.

Pritožba tožene stranke

38. Toženka se pritožuje v stroškovnem delu. Sodišče prve stopnje ji je priznalo stroške za nagrado za odgovor na tožbo, za prvo pripravljalo vlogo, za pristope na tri naroke in materialne stroške. Ni pa ji priznalo stroškov za drugo, tretjo, četrto, peto in šesto pripravljalo vlogo ter stroškov prevoda v višini 35,38 EUR. Načelno gre soglašati s sodiščem prve stopnje, da bi morale pravdne stranke skladno z načelom ekonomičnosti in koncentracije postopka svoje trditve podati v tožbi, v odgovoru na tožbo in še vsaka v eni pripravljali vlogi.¹⁹ V obravnavani zadevi je bila tožba podana na 44 straneh, odgovor na tožbo pa na 22 straneh. Obsežne so bile tudi nadaljnje pripravljale vloge. Toženka ima prav, da je z drugo, tretjo in četrto pripravljalo vlogo odgovarjala na nove trditve tožnikov. Za peto pripravljalo vlogo ji je sodišče dodelilo rok za odgovor na vlogo tožnikov, s šesto pripravljalo vlogo pa je v spis vložila dopis BS z dne 19. 6. 2017, s katerim predhodno ni razpolagala. Vse nadaljnje pripravljale vloge so bile zato potrebne. V nasprotnem bi bila toženki odvzeta pravica do izjave po 22. členu Ustave RS. Toženkina pritožba je utemeljena in je zato pritožbeno sodišče sodbo v izpodbijanem delu v točki IV. spremenilo tako, da ji je priznalo potrebne stroške postopka na prvi stopnji. Toženki tako gredo: nagrada za odgovor na tožbo 1.500 točk, za prvo pripravljalo vlogo 1.500 točk, za drugo pripravljalo vlogo 1.225 točk in za štiri nadaljnje pripravljale vloge za vsako po 750 točk, za prvi narok 1.500 točk, za drugi narok 750 točk in urnina 150 točk ter za tretji narok 750 točk, skupaj 10.275 točk, kar znaša 4.716,22 EUR, 2 % materialni stroški od 1.000 točk znašajo 9,18 EUR, 1 % materialni stroški od preostanka točk pa 42,57 EUR, skupaj 4.767,97 EUR, 22 % DDV znaša 1.048,95 EUR, sodišče pa je toženki priznalo tudi stroške prevodov listin, ki jih je vložila v sodni spis v višini 35,38 EUR, saj jih je izkazala z računom (priloga B 109). Skupaj potrebni stroški toženke na prvi stopnji znašajo 5.852,30 EUR.

Pritožbeni stroški

39. Tožnika s pritožbo nista uspela, zato morata nositi svoje pritožbene stroške, toženki pa morata povrniti njene pritožbene stroške, ki predstavljajo nagrado 375 točk za sestavo pritožbe, kar znaša 172,12 EUR, 2 % materialni stroški znašajo 3,44 EUR, DDV 38,62 EUR, skupaj 214,18 EUR. Povrniti ji morata tudi stroške odgovora na pritožbo v višini 1.875 točk, kar znaša 860,62 EUR, 2 % materialni stroški od 1.000 točk znašajo 9,18 EUR in 1 % materialni stroški od preostanka točk 4,02 EUR, DDV znaša 192,24 EUR, skupaj 1.066,06 EUR. Toženkini pritožbeni stroški skupaj znašajo 1.280,24 EUR. Podlaga za odločitev o stroških pritožbenega postopka je podana v 165. členu ZPP.

¹ Gre za sestavine pogodbe, ki jih določi podjetje, zlasti pa tiste, ki so določene v obliki formularne pogodbe ali splošnih pogojev poslovanja (22. člen ZVPot).

² Primerjaj sodbe SEU C-415/11 z dne 14. 3. 2013 (Aziz), točki 68 in 69; C-126/13 z dne 30. 4. 2014 (Kásler in Káslerne Rábai, točka 75; in C-186/16 z dne 20. 9. 2017 (Andriuc), točke 56 do 58 obrazložitve. Stališča so ponovljena v sklepih C-119/17 (Lupean) in C-126/17 (Erste bank Hungary Zrt), oba z dne 22. 2. 2018.

³ VS RS sklep II Ips 201/2017, 26. točka.

⁴ VS RS sklep II Ips 201/2017, 33. točka.

⁵ Sodišče prve stopnje je v 17. točki obrazložitve navedlo, da se ugotovitve sodišča nanašajo na oba tožnika. Čeprav je drugi tožnici verjelo, da sama pri sklepanju obravnavanega kredita ni v ničemer sodelovala, razen da je podpisala potrebne papirje, se ugotovitve nanašajo tudi nanjo, saj se je sama odločila, da to področje prepusti svojemu možu oz. partnerju, to je prvemu tožniku in se zanesla na njegovo presojo in odločitev, kar življenjsko ni nič neobičajnega, pri čemer se je sklicevalo na 52. člen Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih (ZZZDR). Navedenih ugotovitev pritožba ne izpodbija.

⁶ VS RS sklep II Ips 201/2017, 18., 19. in 20. točka.

⁷ VS RS sklep II Ips 137/2018, 28. točka.

⁸ VS RS sklep II Ips 137/2018, 26. točka in tam citirani Direktiva 93/13 ter sodna praksa SEU.

⁹ Prim. izpoved tožnika, da je bil kredit v CHF ugodnejši od kredita v EUR ter da je prejel še nekaj gotovine zraven za isto vsoto (kredita) in isto mesečno anuiteto.

¹⁰ VS RS sklep II Ips 201/2017, 32. točka, in sklep II Ips 137/2018, 25. točka - v slednji zadevi je bila toženka ista kot je v tu obravnavani zadevi, besedilo drugega odstavka 5. člena pa identično.

¹¹ Na listino se sodišče prve stopnje sklicuje posredno, ko se opredeljuje do izpovedi prič M. F., P. S. in T. F. glede navodil, ki so jih imeli.

¹² VS RS sklep II Ips 137/2018, 29. in 32. točka, v povezavi z VSL I Cp 1218/2017.

¹³ Ki so bila dobesedno (v prevodu) povzeta v zgibanki ZBS iz leta 2008 (priloga A 24).

¹⁴ Toženka zatrjuje, da je bil zaradi tega padec vrednosti EUR nasproti CHF pri tovrstnih kreditih v pretežni meri amortiziran.

¹⁵ Nesporno je, da je do njega prišlo po sklenitvi pogodbe, saj je bilo ob sklenitvi pogodbe valutno razmerje neprerekano 1:1,64.

¹⁶ VS RS sklepa II Ips 201/2017 in VS RS II Ips 137/2018 - glede dokazovanja splošne prakse banke pri svetovanju.

¹⁷ 75. točka obrazložitve.

¹⁸ Nasprotno, obrestna mera Libor se je občutno zniževala, toženka pa se je, da je lahko dajala domačim komitentom kredite v CHF, v tej valuti zadolževala na mednarodnem trgu.

¹⁹ ZPP števila vlog stranke normativno ne omejuje.

Zveza:

EU - Direktive, Uredbe, Sklepi / Odločbe, Sporazumi, Pravila

Direktiva Sveta 93/13/EGS z dne 5. aprila 1993 o nedovoljenih pogojih v potrošniških pogodbah - člen 3, 3/1, 4, 4/2, 6

RS - Ustava, Zakoni, Sporazumi, Pogodbe

Zakon o varstvu potrošnikov (1998) - ZVPot - člen 23, 24

Obligacijski zakonik (2001) - OZ - člen 112, 119

Zakon o pravnem postopku (1999) - ZPP - člen 8

Datum zadnje spremembe: 19.03.2019